

ARAŞTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

İDEOLOJİ VE EDEBİYAT: NAKAE CHOMIN'IN “ÜÇ SARHOŞUN SİYASİ DİYALOGLARI (SANSUIJIN KEIRIN MONDO)” ADLI ESERİNDE HEGEMONİK İDEOLOJİ VE -İZM OLARAK İDEOLOJİ ÇÖZÜMLEMESİ

Yasemin YAZICI

Dr. Erciyes Üniversitesi Doğu Dilleri ve Edebiyatı, Japon Dili ve Edebiyatı Bölümü

dyasemin@erciyes.edu.tr

0000-0002-3110-8300

Atıf / Citation: Yazıcı, Y. (2023). İdeoloji ve edebiyat: Nakae Chomin'in “Üç Sarhoşun Siyasi Diyalogları (Sansuijin Keirin Mondo)” adlı eserinde hegemonik ideoloji ve -izm olarak ideoloji çözümlemesi. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (İNİJOSS), 12(2), 291-306.

<https://doi.org/10.54282/inijoss.1368875>

Öz

Literatürde çok farklı tanımlarla karşımıza çıkan “ideoloji” kavramı, edebiyat da dahil olmak üzere toplumsal, kültürel birçok alanda insan davranışlarını “anlamamızı” sağlamaktadır. İdeolojinin edebiyata nasıl uygulanabileceği sorusundan yola çıktığımızda ise aslında edebi metni anlamak için yazarının deneyimleri, değerleri, ideolojisi gibi birçok faktörün göz ardı edilemeyeceği gerçeğiyle karşılaşmış bulunmaktayız. İdeoloji ve edebiyat üzerine eğildiğimizde de Karl Marx, George Lukacs ve Lucien Goldman gibi isimler karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Meiji Dönemi (1868-1912) Japonya'sının önemli fikir adamlarından Nakae Chōmin'in (1847-1901) “Üç Sarhoşun Siyasi Diyalogları (Sansuijin Keirin Mondō)” başlıklı eseri üzerinden, ideoloji çözümlemesi yapılmıştır. Sokratik diyalog yöntemi ile kaleme alınan bu eserde üç farklı karakter üzerinden hem Nakae Chōmin'in fikir dünyası hem de Meiji Dönemi ideolojilerinin analizi yapılmıştır. İçerik analizi yöntemiyle kişisel ve toplumsal belleğin çözümlendiği bu çalışmada metnin konusu, temel kavramlar, semboller, toplumsal stereotipler, ideolojik yaklaşımlar, yazarın dünya görüşü, tarihî arka plan araştırmanın çıkış noktaları olarak belirlenmiştir. Ayrıca ideolojinin bir söylem konusu olduğu görüşü esas alınarak kullanılan dilin yapısından ziyade kavramların kullanımına yoğunlaşmıştır. Temel sorunsalımız ise retorikler, kavramlar ve semboller aracılığı ile mevcut düzenin eleştirisi ve ideal toplum düzenine dair öneriler ortaya konan bu eserde yazarın düşüncelerinde “hegemonik ideoloji” mi yoksa “-izm olarak ideoloji” anlayışı mı ortaya koyduğunun anlaşılmasıdır. Analizlerimiz sonucunda ise eserde üç karakterin de farklı ideolojiler ortaya koymasına rağmen ortak paydada Milliyetçilik ekseninde buluştukları tespit edilmiştir. Temel sorunsalımıza cevap olarak ise Nakae Chōmin'in Asya halklarının Batı hegemonyasından kurtuluşuna çözüm üreten, özgürlükçü, ilerlemeci bir ideoloji yani “-izm olarak ideoloji” anlayışı ortaya koyduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İdeoloji, hegemonik ideoloji, -izm olarak ideoloji, edebiyat ve ideoloji, Nakae Chōmin

IDEOLOGY AND LITERATURE: ANALYSIS OF IDEOLOGY AS HEGEMONIC IDEOLOGY AND -ISM IN NAKAE CHOMIN'S WORK TITLED "POLITICAL DIALOGUE OF THREE DRUNKNS (SANSUIJIN KEIRIN MONDÖ)

Abstract

The concept of "ideology" enables us to "understand" human behaviour in many social and cultural fields, including literature. Based on the question of how ideology can be applied to literature, we encountered that many factors such as the author's experiences, values and ideology cannot be ignored to understand literary text. In the ideology-literature connection, names such as Karl Marx, George Lukacs and Lucien Goldman appear.

In this study, ideology was analyzed through the work titled "A Discourse by Three Drunkards on Government" by Nakae Chōmin. In this work, both Nakae Chōmin's world of thought and Meiji ideologies were analyzed through three different characters. In this study, employing the method of content analysis, the subject matter of the text has been determined as basic concepts, symbols, ideological approaches, the author's worldview etc. as the starting points for research. In addition, we have focused on the use of concepts rather than the structure of the used language. Our main research question is to understand whether the author puts forward his thoughts as a "hegemonic ideology" or "ideology as an -ism" in this work. As the result of our analysis, we have determined that although all characters in the work reveal different ideologies, they meet on the common ground of Nationalism. As an answer to our basic research question, we understood that Nakae Chōmin puts forward a libertarian, progressive ideology, in a word "ideology as an -ism" which produces a solution for the liberation of the Asian peoples from Western hegemony.

Keywords: Ideology, hegemonic ideology, ideology as an -ism, ideology and literature, Nakae Chōmin

Giriş

İnsan var oldukça, insan davranışlarını açıklayan "anımlar" mevcuttur. Fen bilimlerindeki dış gözlemlerle insanın düşüncelerini açıklamak pek mümkün değildir. Dolayısıyla burada Şerif Mardin'in "anlatım" ve "anlama" kavramları üzerine ortaya koyduğu fark dikkat çekmektedir. "Anlatım" olaylara dıştan bakarken, "anlama" insan davranışlarına yön veren değerleri, bireylerin olaylara hangi açılardan baktığı gibi olguları değerlendirmektir. (Mardin, 2007: 51-52) Dolayısıyla bu ayrım ideoloji çalışmalarına önemli katkı sağlamaktadır.

İdeoloji nedir sorusuna, çalışmalar üzerinde uzlaşılmış bir tanım bulunmasa da toplumsal yaşamda anlam, gösterge ve değerlerin üretim süreci, belirli bir sosyal grup veya sınıfa özgü fikirler bütünü, hakim siyasi gücü meşrulaştırıcı fikirler, sosyal çıkarlar tarafından motive edilmiş düşünceler, çarpıtma, yanılsama, söylem ve iktidar konjonktürü, eyleme yönelik inançlar vb. çeşitli tanımlamalar karşımıza çıkmaktadır (Eagleton, 1991: 1). Çalışmamız kapsamında, edebiyat da dahil olmak üzere tüm kültürel unsurların ideolojik bir boyutu var mıdır? sorusundan yola çıktığımızda ideolojinin, sosyoloji ve diğer sosyal bilimlerin alanına girdiğini söyleyebiliriz. İdeoloji ve edebiyat analizi için ise Karl Marx, George Lukacs ve Lucien Goldman gibi isimler karşımıza çıkmaktadır (Huaco, 1973: 421). Moriarty de çalışmasında sorunsal olarak ideoloji kavramının edebiyata ne kadar uygulanabileceğine yoğunlaşmıştır (Moriarty, 2006).

Bu çalışmada Japon gazeteci, siyasetçi, düşünür ve edebiyatçı olarak kabul görmüş Meiji Dönemi (1868-1912) fikir adamı Nakae Chōmin 'in (1847-1901) "Üç Sarhoşun Siyasi Diyalogları (Sansuijin Keirin Mondō)" (Chōmin, 1987) başlıklı eseri üzerinden, ideoloji çözümlemesi yapılacaktır. Japon modernleşmesinin kökenleri Edo Dönemi'ndeki (1603-1868) fikrî temellere

dayanmaktadır ve Nakae Chōmin de Edo Dönemi düşünce yapısında yetişmiş bir entelektüeldir. Bilhassa Edo Dönemi düşünürleri arasında hakim olan ideolojiler, “Rangaku (Hollanda Tetkikleri), Yōgaku (Batı Bilimi), Mitogaku ve Kokugaku (Millî Bilim), Nanshin (Güneye İlerleme Siyaseti) ve Hokushin (Kuzeye İlerleme Siyaseti)” şeklinde sıralanabilir (Yazıcı, 2022: 4). Meiji Dönemi’ne (1868-1912) geldiğinde ise Batı’daki fikir ve gelişmelerin bilinci ile modernleşme programı ortaya koyan Japonya’da bu kez demokrasi, özgürlük, eşitlik, haklar, anayasal sistem gibi Liberal değerler ile birlikte Milliyetçilik akımı da ön plana çıkmıştır. Dolayısıyla Nakae Chōmin’in aktif siyaset ve yazın hayatının sürdüğü Meiji Dönemi ideolojileri, makale ve eserlerinde yoğun olarak görülmektedir.

Mevcut düzenin eleştirisi ve ideal toplum önerisi ile çeşitli fikirler sunduğu “Üç Sarhoşun Siyasi Diyalogları (Sansuijin Keirin Mondō)” eserinde soyut fikir ve kuramların yanı sıra, retorikler, kavramlar ve simgelere de başvurmuştur. Dolayısıyla temel sorunsalımız, düşünürün yoğun olarak kullandığı kavramlar üzerinden ortaya koyduğu ideoloji “hegemonik ideoloji” veya “-izm olarak ideoloji” şeklinde çözümleyebilmektir. Ayrıca,

-Kavramların eserdeki şahısların belleğindeki yeri nedir?

-Hangi karakter üzerinden Nakae Chōmin kendi ideolojisini okuyucuya aktarmaya çalışmıştır?

gibi alt sorularımız mevcuttur.

İçerik Analizi yöntemini kullandığımız bu çalışmadaki başlıca amacımız, yazarın ortaya koyduğu şahsî ve toplumsal ideolojik belleğin çözümlenmesidir. Bu noktada, metnin konusu, temel kavramlar, simgeler, toplumsal stereotipler, ideolojik yaklaşımlar, yazarın dünya görüşü, tarihî arka plan, araştırmamızın çıkış noktalarıdır. Ayrıca ideoloji dilden ziyade söylem konusudur ve ideolojide kullanılan dilin yapısından ve özelliklerinden ziyade kavram ve sözcüklerin siyasal etkisi önemlidir (Eagleton, 2005: 28). Buradan hareketle çalışmamızda kavram çözümlenmesi önem arz etmektedir.

Yapılan literatür taramasında, Nakae Chōmin’in demokrasi, anayasalcılık, özgürlük ve insan hakları üzerine düşünceleri, ulusal egemenlik vurgusu (Tomeba, 1994-96), birey-devlet anlayışı (Matsumoto, 2001), dönemin önemli düşünürü Fukuzawa Yukichi ile karşılaştırmalar (Matsunaga, 2001), Chōmin’de vatanseverlik anlayışı (Masaaki, 2003) ve Pan-Asyacılık düşüncesindeki yeri (Yazıcı, 2022) gibi çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Makalemiz söz konusu çalışmalarda olduğu gibi fikir çözümlenmesi ortaya koysa da hegemonik ve -izm olarak ideoloji çözümlenmesi noktasında farklılık göstermektedir.

Bu doğrultuda makalemizin I. Bölümünde ideoloji kavramı ayrıntılı olarak ele alınmış, bilhassa edebiyatı ideoloji kavramıyla ilişkili olarak ele alan Marksist gelenek üzerinde durulmuştur. Temel sorunsalımız doğrultusunda da Nakae Chōmin’in ideolojide hangi noktada durduğunu çözümleyebilmek için, mevcut siyasî ideolojiyi meşrulaştırma çabasında olan “hegemonik ideoloji” ve ideal toplum düzeni sunan “-izm olarak ideoloji” kavramlarındaki ayırım ortaya konmuştur. II. Bölümde ise Japonya’da Edo ve Meiji Dönemi ideolojileri ele alınmış, Nakae

Chōmin'in fikir dünyası ve söz konusu eseri hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmamızın tartışma kısmında ise ideoloji çözümlenmeleri ile hegemonik ve -izm olarak ideoloji analizi yapılmıştır.

1. İDEOLOJİ NEDİR?

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Siyasal veya toplumsal bir öğreti oluşturan, bir hükûmetin, bir partinin, bir grubun davranışlarına yön veren politik, hukuki, bilimsel, felsefi, dinî, moral, estetik düşünceler bütünü”¹ şeklinde tanımlanan ideolojinin, felsefi bir öğreti olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Topakkaya, 2007: 165). Şerif Mardin tarafından ise ideoloji “yeni toplum haritası türetme çabası”, aydınlar da fikirlerle çalışan birer “ideoloji üreticisi” şeklinde tanımlanmaktadır (Mardin, 2007: 20, 26). Eagleton ise ideolojiler için, insanların uğruna canlarını dahi verebilecekleri kadar önemli olduğunu vurgulamak amacıyla “insanların birbirlerini zaman zaman tanrı ya da böcek katına koymalarına neden olan şey” ifadesini kullanmıştır (Eagleton, 2005: 14). İlk olarak Antoine Destutt de Tracy tarafından kullanıldığı bilinen ideoloji kavramı, feodal toplumları yanlış inanç ve düşüncelerden, dogmalardan kurtarmak amacıyla, yeni bir toplum idealiyle ortaya çıkmıştır (Oskay, 2014: 296). İdeolojiler toplumun bütününe, ideal birleştirici bir düzen sunması nedeniyle “toplumsal çimento” olarak da adlandırılmaktadır (Heywood, 2015: 23). Türkiye’de ise ideoloji olumsuz bir manaya evrilmiş ve sıradışılığı, marjinalliği çağırıştırır duruma gelmiştir. Örneğin, faşizm ve komünizm ideolojik fikirler olarak nitelendirilirken, çalışmalarda bu olumsuz anlam Napeleon’a kadar götürülmektedir (Atılğan, 2014: 286). Sosyolojik bir kavram olarak ise ideoloji, Karl Marx’ın çalışmalarıyla gündeme gelmiştir.

İdeoloji çalışmalarını “özel bir siyasi düşünce tipini ele almak” şeklinde yorumlayan Heywood tarafından ideolojiye, sosyal bir topluluğun, sınıfın veya yönetici grubun fikirleri, dünya görüşleri, baskı altındaki toplulukların “yanlış bilinci”, siyasi yapıları meşrulaştırma aracı gibi anlamlar yüklenmiştir. Aynı zamanda ideolojiler, soyut fikir ve teorilere başvurusu nedeniyle siyaset felsefesi ile bağdaştırılırken; siyasi eylemler, propagandalar, söylemler ve sloganlara da başvurmaktadır. Dolayısıyla ideolojiler “fikir-yönelimli ve “eylem yönelimli” olarak da sınıflandırılmaktadır (Heywood, 2015: 25, 33). Ayrıca ideoloji tanımlarına baktığımızda aşağıdaki tabloda belirtildiği gibi nötr, olumlu ve olumsuz olmak üzere üç tanım karşımıza çıkmaktadır.

---

¹ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 05. 07. 2023).

Şekil 1: İdeoloji Tanımları

İdeoloji, günümüzde genellikle Frankfurt Okulu ve Althusser'e dayanan biçimde, "hegemonik", veya yeni bir toplum yapısı tasarlayan ve bu toplumun portresini çizen bir "-izm" şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bunların yanı sıra, Lewis Feuerer gibi ideoloji kavramına antropolojik açıdan bakanlar "evrensel mitler dizgesi (sistemi)" şeklinde yaklaşırken; Daniell Bell gibi toplumbilim açısından yaklaşan bazı isimler de "siyasal -izm" ile eşdeğer görmektedir (Oskay, 2014: 292-293).

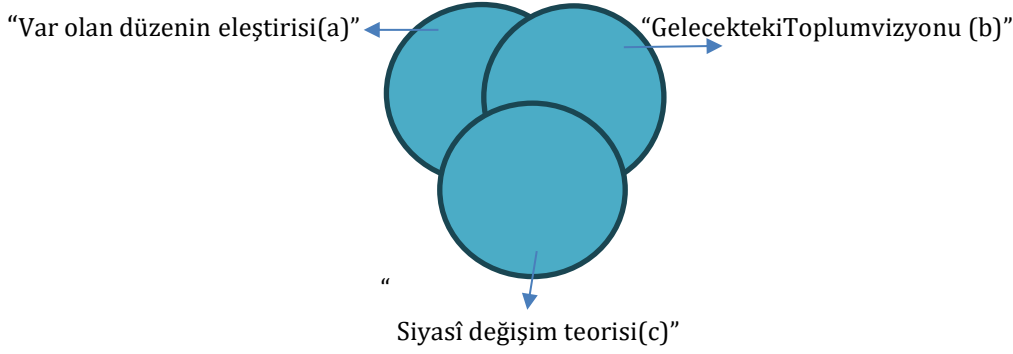
Korch'un ideolojileri farklı görüşlerde ele aldığı tanımlarını ise şu şekilde açıklayabiliriz:

II. Enternasyonal Görüş: İdeoloji, ekonomik düzeyin bir yan ürünüdür.

Hegelciler: İdeoloji ruhun bir görüntüsüdür.

İdealist Görüş: İdeoloji saf bilincin görüntüsüdür (Oskay, 2014: 315).

Yukarıdaki tabloya ek olarak Heywood tarafından oluşturulan ideoloji şeması, özellikle çalışmamızın odak ismi olan Nakae Chōmin'de ideoloji çözümlemesi yapabilmemiz açısından yol göstericidir:

Şekil 2: Heywood'un İdeoloji Şeması (Heywood, 2015: 32).

Çalışmamızda da özellikle “hegemonik ideoloji” ve “izm olarak ideoloji” kavramları üzerinde durulacaktır.

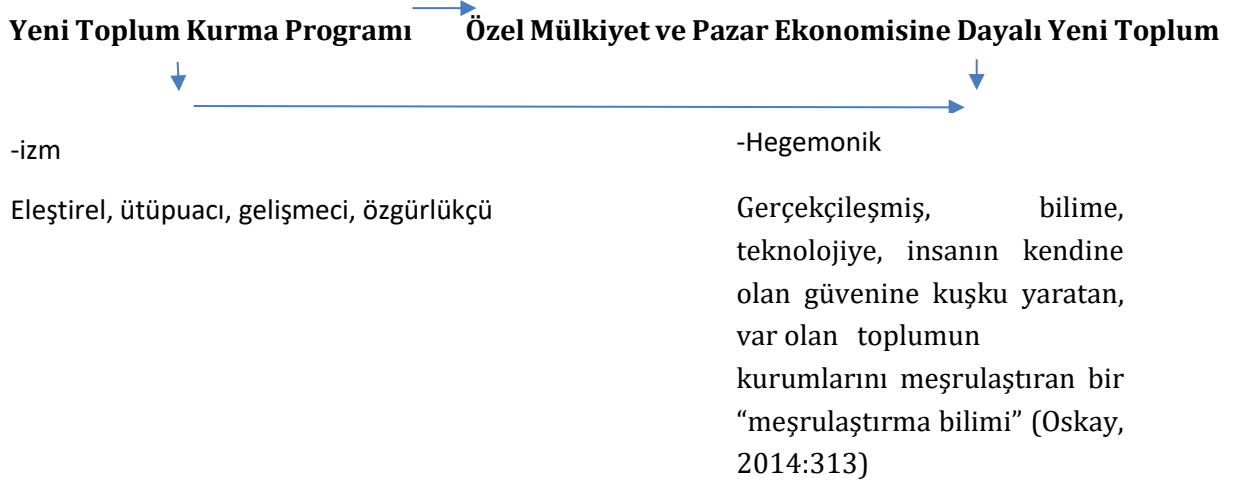
1.1. Hegemonik İdeoloji ve -İzm Olarak İdeoloji

Kullanımına göre ideoloji kavramının hem değişen ve ilerleyen bir toplum idealini, yeni bir toplum yaratmayı amaçlayan, hem de dar ve belirli bir düşünce yapısını meşrulaştırmaya çalışan iki bağlamıyla karşılaşmış bulunuyoruz. Buradan yola çıktığımızda öncelikle, yeni bir yapı ortaya koyma eğiliminde -izm olarak ideolojinin, belirli bir grubun, sınıf veya yönetimin düşüncelerini ve mevcut düzeni haklılaştırma çabasına girdiğinde ise hegemonik ideoloji olarak ele alındığını görmekteyiz. Alvin Gouldner'in ideoloji sorunu üzerine düşüncelerine bakıldığında, -izm olarak ideolojiyi Aydınlanma'ya dayanan, yeni bir formasyon oluşturma eğiliminde, yeni söylemler ortaya koyan kuram ve programlar bütünü olarak ele almıştır. Bahsedilen yeni söylem türü ise akla dayalı, eleştirel, basmakalıplara dayalı olmayan bir dildir. Dolayısıyla toplumların halihazırdaki yapısını, tarih içinde değişen noktaları ve gelişmek için yine değişmesi gereken hususları anlatırken mevcut “hegemonik ideoloji” nin de çözümlemesini sunmaktadır. Gouldner bunu “izm olarak ideolojinin rapor etme işlevi”, ideal yapıya ulaşmak için yapılması gerekenlerin sunulmasını ise “izm olarak ideolojinin komutlama işlevi” şeklinde adlandırmıştır (Oskay, 2014: 306, 307).

Hegemonik ideoloji ise, mevcut toplumsal yapı ve düşünceleri haklılaştırma çabası içinde, izm olarak ideolojinin tersi mahiyettedir. Burada Gramsci'nin hegemonya kavramı dikkat çekmektedir. Hegemonya terimi “toplumsal sınıflar ya da gruplar arasındaki, kendiliğinden rızaya dayalı ideolojik üstünlük, denetim ve yönlendirme ilişkileri” şeklinde tanımlanmaktadır (Çulhaoğlu, 2014: 87). Eagleton ise ideoloji ve hegemonya arasındaki farka dikkat çekerek, hegemonyanın ideolojiyi de kapsayacak genişlikte olduğunu altını çizmiştir (Eagleton, 2005: 164). Bu kavram ve tanıma dayalı olarak hegemonik ideoloji, egemen sınıfın bir anlamda güç ve denetim aracı olarak ele alınmaktadır. Ayrıca Gramsci'ye göre ideolojinin hegemonik bir yapıya dönüşmesinde, mevcut durum ve düşüncelerin toplum tarafından kabul edilmesini, bunların en güzel ve en olması gereken sayılmasını sağlamak ve dolayısıyla “dolaylı hükmetme aracı haline getirmek” önemlidir (Oskay, 2014: 316-317). Bu düşünce doğrultusunda egemen güç kendisi ile benzer düşüncelerin “tutunmasını sağlayarak”, “doğallaştırarak” ve “evrenselleştirerek” kendisine karşıt fikirleri “karalayarak”, ve “dışlayarak” hegemonik ideoloji anlayışı sergiler (Eagleton, 2005: 23). Gramsci'ye göre ideolojiler, edebiyat, sanat, eğitim, dil, kültür vb. birçok alana etki etmiş ve hegemonik ideolojiler, burjuva düşüncelerin baskın gelerek döneminin hakim

ve ortak fikirleri haline gelmiştir (Heywood, 2015: 27). Ancak öte yandan ideoloji kavramının tamamen olumsuz bir anlama indirgenmesine karşı çıkmakta ve toplumsal yapıda gerekli olanlar manasında “tarihsel olarak organik ideolojiler” ile bireylerin şahsî ideolojileri arasındaki farka dikkat çekmektedir. Aynı zamanda ideolojinin ekonomik bakış açısından ziyade bireylerin davranışlarına etki eden psikolojik boyutunu vurgulamaktadır (Eagleton, 2005: 169-170).

-İzm Olarak İdeoloji’den Hegemonik İdeolojiye Geçişi Şu Şekilde Şemalaştırabiliriz:

1. 2. Marksizm’de İdeoloji

İdeoloji kavramına modern anlamında önem kazandı geçmektedir. Ancak Marx diyalektik yöntemi sebebiyle net bir ideoloji tanımı yapmamıştır. Çünkü bu yöntem bir kavramın net bir tanımının yapılmasını kabul etmemektedir. Dolayısıyla Marx bir konuya farklı bakış açılarıyla bakar ve baktığı noktalar değiştikçe tanım da değişmektedir (Atılğan, 2014: 288). Ancak Marx’ın çeşitli ideoloji tanımları kısaca şöyle sıralanmaktadır:

- 1- Yanlış bilinç, “gelişmemiş üretim araçları”
- 2- Hakim grubun ideolojisi
- 3- İdeolojinin bir dünya görüşü kazandırdığı sürece pozitif olduğu düşüncesi
- 4- “Aracılık işlevi”. Yani ideolojinin bir tarihinin olmaması ancak tarih üretiminde yer alması düşüncesi (Topakkaya, 2007: 168).

Marx’a göre ideoloji insanı, insan yaşamını ve sosyal yapıyı konu edinir. Fakat ideolojinin anlaşılmasında toplumsal ve kültürel yapı önemli rol oynamaktadır. Topakkaya, Marx’ın ideoloji anlayışının “kamuoyu” nu da içerdiğini Marx’ın şu sözlerine dayanarak açıklamaktadır:

“XVIII. yüzyıldan beri gittikçe etkisini artıran soyut düşüncelerin etkisi altındayız. Bir öncekinin yerine geçen her yeni sosyal sınıf, kendi ilgi ve isteklerini sanki bütün toplumun ilgi ve istekleriymiş gibi sunmaktadır. Başka bir deyişle, kendi düşüncelerine genellik kazandırıp sanki tek akli ve genel geçer düşünceymiş gibi topluma kabul ettirmeye çalışmaktadır” (Topakkaya (aktaran), 2007: 169). Marxizmin ideolojiye yüklediği anlama baktığımızda, ideolojinin çıkış noktasında atfedilen felsefi

anlamından çıkararak ekonomi, siyaset vb. çeşitli alanlarla bir arada ele almış ve “uygulanabilirlik imkanı” sağlamıştır (Topakkaya, 2007: 177).

Marx’ın ideolojiyi hegemonik açıdan yorumlayışını Alman İdeolojisi eserindeki şu ifadelerinde görebilmekteyiz:

“Hakim sınıfın fikirleri her devirde hakim fikirler olmuştur, yani toplumun hakim maddi gücü olan sınıf, aynı zamanda hakim entelektüel güçtür de. Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda zihinsel üretim araçlarının denetimine de sahip olur ve böylelikle, genel anlamda, zihinsel üretim araçlarından yoksun olanlar ona tâbi konumda bulunurlar” (aktaran Heywood, 2015: 26).

Marx’ın ideolojiyi yorumlamasında etkili olan kavramlar şöyle sıralanabilir: “yanlış bilinçlilik”, “sınıfsal sistem”, “iktidar tezahürü” (Heywood, 2015: 26), “çarpıtma”, “rol”, ve “izomorfizm” (Huaco, 1973: 422). Burada ilk olarak ideolojiyi yanlış ve yanılsamalardan oluşan dünya görüşleri olarak yorumladığı için “yanlış bilinçlilik” olarak tanımlamıştır. Marx’a göre “ışık geçirmez (opaque)” yani insanların sorgulama yapamadıkları toplumlarda ideoloji yanlış bilinçler üretmeye başlar (Mardin, 2007: 40). Sınıfsal sistemlerle olan bağlantısını ise hem hakim sınıf ideolojisinin baskıcılığını örtmek noktasında kurmuştur. Yine hakim siyasi gücün ideolojisi üzerine kurulu bir yapıda sömürge altındakilerden bu sömürge gerçeğini saklama aracı olduğu için de “iktidar tezahürü” şeklinde adlandırmıştır. Çarpıtma kavramını, Protestanlık ve diğer dinlerin yanlış olduğu örneklemeyle açıklarken, bu inançlar ve kültürel sembollerin ekonomik, sosyal vb. çeşitli rolleri olduğuna değinmiştir. Son olarak, ideolojinin sosyal örüntünün bir aynası olduğu düşüncesini izomorfizm kavramıyla ifade etmiştir.

Bilgi felsefesi açısından bakıldığında da Marx ve Mannheim’ın düşünce kıyaslaması karşımıza çıkmaktadır. Marx kişinin kendi çıkarları doğrultusunda düşüncelerine yön vermesi şeklinde “ilkel anlamda ideoloji” ortaya koyarak ideolojinin siyasal işlevine dikkat çekerken, Mannheim ideolojinin toplumu anlamaya yarayan boyutuna değinmiş, belirli bir grup ya da kültürün genel düşüncelerinden çıkamamak şeklinde bir “sistematik ideoloji” anlayışı ortaya koymuştur (Mardin, 2007: 71-72).

Marx ideoloji konusunda Hegelciler ile karşı karşıya geldiğinde Hegelciler insanın, karşısında korkuyla ezildiği fikirlerden kurtarılması, insanın özünü yansıtan düşünceler getirilmesi ve eleştirel olmayı öğretilmesi görüşündedir. Marx, hegelcileri “ideolog” olarak tanımlarken “her ideolojide insanlar ve onların ilişkileri bize, *camera obscura*’daymış (karanlık kutu) gibi baş aşağı görünür” demiştir. Atılğan, bu söylemden şu üç sonucu çıkarmaktadır:

1. İdeoloji olumsuzdur.
2. Sadece gerçeği çarpıtan düşünceler ideolojiktir.
3. İdeolojinin olumsuzluğu söylem, imge ve kavramdan kaynaklıdır (Atılğan, 2014: 290).

Marx’tan Lenin’e kadar ideoloji kavramı mevcut haliyle yorumlanmıştır. Fakat Lenin ideolojiye daha pozitif bir anlam yükleyerek “proleterya bilincinin “oluşmasında yetersiz gördüğü sosyalizmin yerine ideolojiye ihtiyaç olduğunu savunmuştur. Ardından G. Lukács ise “yanlış bilinç kavramına karşı çıkmıştır (Topakkaya, 2007: 170).

Tüm bunlardan yola çıkıldığında Marksist gelenekte ideolojinin, ekonomi üzerine konumlandırılan bir “üst yapı”; sınıf ve grupların dünya görüşleri; hegemonik anlamda insan yaşamına yön veren hakim fikirler şeklinde özetlenebilir.

2. Edo-Meiji Dönemi İdeolojileri ve Nakae Chōmin’in Fikir Dünyası

Gelişme ve modernleşme sürecinde olan ülkelerin düşünürleri Batı’nın fikir dünyasını yakından araştırmış, toplumsal sorunların temellerini incelemiştirlerdir. Kendi ülkelerindeki modernleşme programında da bu sorunları göz önünde bulundurarak, başta Milliyetçilik olmak üzere çeşitli ideolojiler ortaya koymuşlardır (Mardin, 2007: 136). Bu hususta Liberalizm, Milliyetçilik ve Liberal Milliyetçilik ekseninde fikir ve faaliyetlerini sürdüren Nakae Chōmin, Japonya’nın siyasi tarihine önemli bir noktadan bakmamızı sağlamaktadır.

Meiji Dönemi’nde hayata geçirilen siyasi, askerî, eğitim, toplumsal vb. birçok alanda hayata geçirilen modernleşme programının fikrî temelleri Edo Dönemi’nde atıldığı için çalışmamızda bu döneme de önemle değinmemiz gerekmektedir. Edo Dönemi’nin entelektüel kesimi Konfüçyüsçüler ve samurayların yanı sıra soylular (Kuge 公家), şehirli samuraylar (Gōshi 郷士), Budist ve Shintō rahipleri ile halk şeklinde sıralanabilir (Masaaki, 1958: 6). Ayrıca Konfüçyüs düşünceleri esas olmak üzere Edo Dönemi entelektüelleri üzerinde Çin düşünce sistemi etkili olmuştur. Bu dönem yaklaşık 250 yıl süre ile kapalı ülke durumunda olan Japonya’da Batı’daki bilim ve teknoloji üzerine gelişmelere, Hollandalılar tarafından sunulan raporlardan ve Flemenkçe’den tercüme edilen eserlerden ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu edinimler zamanla Shōgunluk yönetimine eleştirel bakış açısını da beraberinde getirmiş, süregelen dönemde “İmparatoru Sayma, barbarları Kovma Hareketi (Sonnō Jōi 尊王攘夷) baş göstermiştir. Bu söylem daha sonra modernleşmenin “Zengin ülke, güçlü ordu (Fukoku Kyōhei 富国強兵) anlayışına evrilmiştir. Dolayısıyla, Hobson’un Japonya’yı “erken gelişmeci” ülkeler arasında nitelendirmesinin nedeni, Japonya’daki modernleşme düşüncesinin Edo Dönemi’nden itibaren başladığı görüşüne dayanmaktadır (Hobson, 2015: 99-103).

Meiji Dönemi modernleşme programının dayandığı temellere baktığımızda öncelikle Shōgunluk yönetimi ve Batı’ya karşı ortaya çıkan milliyetçilik hareketleri dikkat çekmektedir. Batı’nın her anlamda model alınması ve hatta Japon dilinin kullanımdan kaldırılması gibi düşünceler söz konusu olsa da Japonya’nın kendi öz kimliğini koruması yönünde karakteristik bir modernleşme anlayışı görülmektedir. Bu noktada Japon kimliğinin muhafazası manasında “wa (和), Batı’nın örnek alınması yönünde yō (洋) olmak üzere “Japon Ruhu Batı tekniği (wakonyōsai 和魂洋才)” ve ile “Uygarlık ve Aydınlanma (bunmei kaika 文明開化) terimleri modernleşmenin anahtar kavramları olarak karşımıza çıkmaktadır (Yazıcı, 2022: 2, 63).

Meiji Dönemi entelektüelleri Batı düşüncesi etkisiyle özellikle siyasi modernleşme programını anayasalcılık, demokrasi, siyasi partiler, merkezî hükümet sistemi, doğal haklar teorisi, özgürlük, eşitlik, ulus-devlet inşası vb. Liberal ve Milliyetçi düşünceler ekseninde tartışmışlardır. Bu fikirlerin temelleri de Edo Dönemi’nde ortaya çıkan Rangaku (Hollanda Tetkikleri), Yōgaku (Batı Bilimi), Mitogaku ve Kokugaku (Millî Bilim) ideolojileri üzerine inşa edilmiştir. Ayrıca Takenouchi ve Iwakura heyetleri ile Batı’ya gönderilen isimler Batı’nın siyaset, ekonomi, hukuk, bilim vb. birçok alandaki ilerleyişini gözlemleyerek modernleşme programına

yön vermişlerdir. Bunun yanı sıra Itagaki Taisuke, Gotō Shōjirō gibi siyaset ve fikir adamlarının da yer aldığı Meirokusha topluluğu, Japonya'nın fikir dünyasına yön vermiştir. Özgürlük, eşitlik, insan hakları savunusu temelinde Özgürlük ve İnsan Hakları Hareketi (Jiyū Minken Undō 自由民権運動) ortaya çıkmış, Nakae Chōmin'in de aralarında bulunduğu birçok düşünür Rousseau, Kant, Mill gibi düşünürlerden etkilenecek Batılı Liberal değerlerin Japonya'daki savunuculuğunu yapmıştır. Bu doğrultuda Meiji Dönemi'ndeki ideolojik yapıya bakıldığında Özgürlük ve İnsan Hakları Hareketi ekseninde ortaya çıkan bir Liberal düşünce yapısı, ardından millî kimlik ve muhafazakârlık vurgusuyla yükselen Milliyetçi dönem ve devamında da insan hakları (minken) ve ulus hakları (kokken) anlayışının kesiştiği yeni bir Liberal Milliyetçi dönem şeklinde ayırabiliriz (Yazıcı, 2022: 93).

Japonya'daki Özgürlük ve İnsan Hakları Hareketi'nin fikir babası olarak anılan Nakae Chōmin, aktif siyasî yaşamı, eserleri ve gazete yazıları, tercüme eserleri ile Meiji Dönemi'nin önemli düşünürlerindedir. Bilhassa, Rousseau'nun "Toplum Sözleşmesi" eserini "Minyaku Yakkai" başlığı ile Japoncaya tercüme etmiş ve bu eser Japonya'da "İnsan Hakları Hareketi'nin kutsal kitabı" olarak nitelendirilmiştir (Yanabu, 2004: 21). Konfüçyüs düşüncesine bağlılığı, materyalist dünya görüşü ve felsefe ile yoğurulmuş bir siyasi düşünce yapısı Chōmin'i dönemin siyasetçilerinden ayırmaktadır. Özgürlük, eşitlik, anayasalcılık, demokrasi, haklar savunusu yönündeki fikirleri zamanla ulus hakları, birey-devlet anlayışı, ulus-devlet düşüncesi, millî kimlik, ulusların özgürlüğü savunularıyla birlikte Milliyetçilik, Liberal Milliyetçilik ve Pan-Asyacılık ideolojisi ile kesişmiştir. Chōmin'in siyaset literatüründe özgürlük, öz yönetim, egemenlik, millet, ulus, yurttaş, vatan, birey, devlet, vatanseverlik, millî kimlik, Asya kimliği gibi temel kavramlar bulunmaktadır. Dolayısıyla, Liberalizm, Liberal Milliyetçilik, pasifizm, vatanseverlik, "biz" anlayışı gibi birbirine zıt ideolojiler Nakae Chōmin'in fikir dünyasında bir araya gelmiş ve Chōmin de Japon siyasetine bu perspektiften yön vermiştir. Çalışmamızın örneklemini teşkil eden "Üç Sarhoşun Siyasi Diyalogları (Sansuijin Keirin Mondō)" eseri, kavram ve ideoloji çözümlemesi açısından hem Meiji Dönemi'nin ideolojik yapısını hem de Nakae Chōmin'in fikir dünyasını anlamamız açısından önemlidir.

3. Tartışma ve Analizler: Üç Sarhoşun Siyasi Diyalogları (Sansuijin Keirin Mondō) Eserinde İdeoloji Çözümlemesi

Japon tarihinde modernleşme gibi önemli bir dönüm noktasına tekabül eden dönemde kaleme alınan bu eser, Japon siyasetine ek olarak uluslararası ilişkiler, birey ahlakı, toplumsal yapı gibi önemli noktalara değinmektedir. Nakae Chōmin'in dünyada en bilinen eseri olan "Üç Sarhoşun Siyasi Diyalogları"nın, eserdeki pasifist düşünceler sebebiyle II. Dünya Savaşı döneminde de ilgi gördüğü yönünde düşünceler mevcuttur (Yazıcı, 2022: 186).

Sokratik Diyalog Yöntemi ile kaleme alınan eser, okuyucuya üç farklı ideoloji sunmaktadır. Sokratik Diyalog Yöntemine göre, ilki tartışmaların ortaya konduğu "ironi aşaması", ikincisi de tümevarım yönteminin izlendiği "Doğurtma – ebelik aşaması" yer almaktadır (Ağaoğulları, 2016: 82).

Eserde karakterler üzerinden ideoloji çözümlemesi yapabilmemizi sağlayan ilk önemli nokta, yazarın karakterlere verdiği isimlerdir. Çünkü her üç karakterdeki isimlerin Japonca yazılışlarına

baktığımızda dönemin önemli üç farklı ideolojisini yansıttığını görmekteyiz: Yōgaku Shinshi (洋学紳士) – Beyefendi- Batılılaşma, Gōketsu-kun (豪傑君) – Kahraman – Milliyetçilik, Nankai Sensei (南海先生) – Nankai Hoca – Güney Denizlerine İlerleme. Nakae Chōmin’in de yazılarıyla desteklediği Özgürlük ve İnsan Hakları Hareketine mensup birçok ismin eserdeki bu üç tipolojinin düşüncelerine sahip olduğu sonucundan yola çıkarak, eserdeki karakterlerin Nakae Chōmin’in alt egosu olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda dönemin siyasi koşulları gereği Nakae Chōmin’in herhangi bir baskı ya da suçlamaya yer vermemek adına fikirlerini bu üç karakter üzerinden okuyucuya aktardığı görüşünderiz. Eserde yazarın kullanmış olduğu üst notlarda Nakae Chōmin yazar olarak doğrudan kendi fikir ve eleştirilerini ortaya koymuştur.

İlk olarak eserde Beyefendi (Yōgaku-shinshi) karakterini incelediğimizde tıpkı Nakae Chōmin’de olduğu gibi Rousseau ve Fransız aydınlanma düşüncesi etkisini belirgin biçimde görmekteyiz. Sıkı bir demokrasi, özgürlük, eşitlik ve insan hakları savunucusu olarak karşımıza çıkan beyefendi karakteri, bilhassa Rousseau ve Kant’ın isimlerini zikrederek, Saint Pierre’in Barış teorisine atıfta bulunarak dünya barışı savunusu ve mutlak pasifizm anlayışı ortaya koymaktadır. Ancak bu savunuları dönemin Özgürlük ve İnsan Hakları Hareketi savunucuları ve Nakae Chōmin’in liberal görüşleri ile kıyaslandığında oldukça radikal bir boyuttadır. Öte yandan özgürlük ilkesinin gerçekleşmesi için eşitlik ilkesini temel şart olarak ele alan ve genel iradeyi açıklayan görüşleri, Rousseau başta olmak üzere Aydınlanma Düşünürleri ile güçler ayrılığı ilkesinde ise Montesquieu ile aynı çizgidedir. Bunların yanı sıra ilerleme kanununda Goethe, Lamarck, Geoffroy, Diderot, Condorcet gibi isimleri, evrim teorisi konusunda Darwin’i zikrettiğini görmekteyiz. Ancak öte yandan kral ve tebaası arasındaki ideal ilişkiyi açıklarken ise Konfüçyüs değerlerine verdiği önem dikkat çekicidir (Yazıcı, 2022: 196). Beyefendi karakterinde dikkat çeken önemli hususlardan bir diğeri de Asya halklarının Batı hegemonyasından kurtulmak için yine Batı’dan öğrenilecek aydınlanma ilkelerine sığınmaları gerektiği söylemleridir. Eserde “Bu küçük Asya ülkesini demokrasi, eşitlik, ahlak ve bilim laboratuvarı yapmak istiyorum” (Chōmin, 1984: 213) sözleriyle ise Milliyetçilik ideolojisinin yansımalarını görmekteyiz. Bu noktada Nakae Chōmin’in düşünceleri ile aynı doğrultuda “üstün Asya ahlakı” vurgusuyla Asya halklarının özgürlük, eşitlik ve kardeşlik ilkeleriyle Batı karşısında birlik olması vurgulanmıştır. Yazıcı tarafından “biz duygusuna dayalı Pan-Asyacılık” (Yazıcı, 2022, s. 228) şeklinde adlandırılan bu düşüncede Japonya’nın Asya liderliğini savunan Pan-Asyacılık düşüncesinden farklı olarak, “biz” söylemine dayalı bir Asyacılık ideolojisi karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada da eserde modernleşme ve Batılılaşma düşüncesine sahip bir karakter olan Beyefendi’nin esasında Milliyetçi düşüncenin de içinde yer aldığını görmekteyiz. Bu husus, dönemin Özgürlük ve İnsan Hakları Hareketi savunucularında söz konusu ideolojilerin bir arada var olduğu görüşümüz ile aynı doğrultudadır.

Beyefendi karakterinin pasifist ve demokrat görüşlerine karşılık Kahraman karakteri üzerinden militarist ve şovenist bir Milliyetçilik anlayışı aktarılmaktadır. Medeniyet seviyesinin savaşmak ve galip gelmek ile ölçülebileceği görüşündeki bu karakter, Çin’i işaret ederek istila söylemlerine başvurmuştur (Chōmin, 1984: 234). Aynı zamanda bu şekilde Çin’in fethedilmesi yönündeki düşünceleri Yayılımcı Milliyetçilik ideolojisi sunduğu için dönemin Özgürlük ve İnsan Hakları Hareketi savunucularının görüşleri ile taban tabana zıt düşmektedir. Beyefendi karakteri

ile ortak noktası Batı ile mücadelede yine Batı'dan öğrenilecek ilkelere dayanılması inancıdır ancak biri düşünce alanında diğeri ise silahlanma konusunda Batı'yı örnek almaktadır.

Ulusların askerî politikalarını değerlendiren Kahraman, özellikle Rusya'yı hem Avrupa hem de Doğu toplumları için tehlike olarak nitelendirmektedir. Nakae Chōmin'in ideolojisine bir bütün olarak baktığımızda da benzer biçimde Rusya tehlikesine dikkat çektiğini görmekteyiz. Ancak Nakae Chōmin'in yazılarında Rusya ile mücadelede hem öz savunmanın güçlendirilmesi hem de Çin-Japonya-Kore birliği sağlanması düşüncesi tespit edilmiştir. Buna karşılık eserdeki Kahraman karakterinin Rusya karşısında güçlü olabilmek için önerisi, kıtada Çin gibi büyük bir ülkenin fethedilmesidir. Bu noktada karakterdeki şovenist milliyetçi ideolojinin Nakae Chōmin'de yer almadığını görmekteyiz. Öte yandan karakterdeki "millî kimlik" kavramına yapılan vurgu Chōmin'in Liberal Milliyetçi düşünce dünyasında da yer almaktadır. Bir diğer önemli nokta ise, eserin sonunda Kahraman karakterinin Şangay'a gitmesidir. Chōmin'in yaşamını incelediğimizde de Şangay'daki Ajia Gakkan okulunun kuruluşunda bizzat yer aldığını görmekteyiz. Çalışmalarda bu okulun önemi, Asya uygarlığı amacıyla (Akiro, 1996, s. 92), Pan-Asyacılık ideolojisinin Asya kıtasında yayılması misyonuyla kurulması olarak geçmektedir (Fogel, 2009: 91-92).

Eserde karakterlerin "hocam" diye seslendiği ve en bilgin şahıs olarak betimlenen Nankai Sensei, her iki karakterin ideolojilerine de eleştirel yaklaşmış ve ılımlı bir siyasi görüş ortaya koymuştur. Nankai Sensei karakterinin dinleyici, eleştirel, deyim yerindeyse moderatör konumunda olması Aydınlanma düşünürlerinin yaklaşımına benzetilmektedir (Yazıcı, 2022: 192). Ayrıca çalışmalarda Nankai Sensei karakterinin Chōmin'in bizzat kendisi olduğu yorumları da vardır (Hiromichi, 1993). Eserde her iki karakterin ideolojilerini aşırı uç ve tehlikeli gören Nankai Sensei karakterinde, Nakae Chōmin'deki Liberal Milliyetçi ideolojinin daha net görüldüğü kanaatindeyiz. Beyefendi'nin demokrasi savunusuna karşı olarak Nankai Sensei'nin anayasalcılığı yücelten görüşleri dikkat çekicidir. Çünkü Asya ülkelerinin karakteristik yapısının doğrudan demokrasiye geçişe müsaade etmeyeceği ve kademeli ilerleme yöntemiyle halkta hem anayasal sistem hem de haklar kavramlarının yerleşmesinin öngörmektedir. Eserde vurgulanan nokta, halkların monark tarafından kendilerine "bahşedilen" hakları değil, halkın "kazandığı" hakları elde etmesidir. Bu noktada Chōmin'in yazılarında ortaya koyduğu anayasalcı düşünceleriyle paralel bir anlayış mevcuttur. Aynı zamanda eserdeki karakter üzerinden aktarılan her alandaki "kademeli" yöntem, Chōmin'deki pragmatik yaklaşımla bağdaştırılmaktadır (Yazıcı, 2022: 192).

Nankai Sensei'nin kahraman karakterinde mevcut olan aşırı milliyetçi ve saldırgan ideolojilere eleştirisi de nettir. Nakae Chōmin'in fikir dünyası ile paralel biçimde Nankai Sensei karakteri üzerinden de pasifist, öz savunmaya önem veren, yine "biz" duygusuna dayalı bir siyaset anlayışı yansıtılmıştır. Daha geniş anlamda, sadece siyasi arenada değil, kültürel, ekonomik vb. birçok anlamda Asya birliği ideali görülmektedir. Bu noktada daha önce zikrettiğimiz "biz duygusuna dayalı Pan-Asyacılık" ideolojisini yine görmekteyiz. Ayrıca diğer karakterlerde olduğu gibi Nankai Sensei'de de "millî kimlik", "millî onur" gibi kavramlara atfedilen önemin, Nakae Chōmin'deki Liberal Milliyetçi görüşün yansıması olduğunu düşünmekteyiz.

Çalışmamızın önemli sorularından biri de eserdeki karakterler aracılığıyla aktarılan ideolojilerde tespit edilen önemli kavramların neler olduğudur. Batılılaşma, modernleşme,

Milliyetçilik, Liberal Milliyetçilik, pasifizm gibi çeşitli ideolojilere ait kavramlar tespit etmiş bulunmaktayız. Bu kavramlar, yansıttıkları ideolojilerle birlikte aşağıdaki şemada açıklanmıştır

Şekil 3: İdeolojiler ve Kavramlar Şeması

Her üç karakterde yansıtılan ideolojinin hepsinin temelinde Milliyetçilik düşüncesinin yer aldığı kanaatindeyiz. Beyefendi ve Nankai Sensei karakterleri Batı ile mücadelede Asya birliği, Asya ahlakı, sömürge karşıtlığı gibi kavramlar temelinde "biz" anlayışına dayalı bir Milliyetçilik ideolojisini temsil ederken, Kahraman karakteri yine Batı ile mücadelede daha yayılcı ve şovenist bir Milliyetçilik yaklaşımı ortaya koymuştur. Ancak her üç karakterdeki temel meselenin Asya milletlerinin Batı hegemonyasından kurtulması olduğu açıktır.

SONUÇ

Liberal düşüncelerden beslenerek kendine has bir Milliyetçilik ideolojisi ortaya koyan Nakae Chōmin, incelemiş olduğumuz bu eserde üç karakter üzerinden hem Meiji Dönemi'nin ideolojilerini hem de kendi fikir dünyasında -birbiri ile çelişkili görünse de- sahip olduğu ideolojileri ortaya koymuştur. Dolayısıyla Nakae Chōmin'in, eserdeki üç karakterin ideolojilerini de kendi düşünce dünyasında barındırdığı görüşündeyiz. Dönem itibarı ile Meiji Japonya'sında ideolojilerin çok keskin sınırlarla birbirinden ayrılmadığı, aksine bilhassa siyasî arenada çeşitli fikirlerin birbirini beslediği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, eserdeki karakterlerin de temelde birbirinden çok farklı düşüncelere sahip olmadığı kanaatindeyiz. Bunu destekleyen en önemli tespitimiz, karakterlerin Liberalizm, Milliyetçilik, pasifizm, idealizm, radikalizm gibi farklı açılardan fikirlerini ortaya koysalar da en temelde Milliyetçilik düşüncesinin yer aldığıdır. Meiji Dönemi entelektüel ve siyasi isimlerinin de asıl tartışma konusu olan Batı ile mücadele, Batı'nın

örnek alınması, öz kimliğin muhafazası gibi konular eserdeki karakterlerde de Milliyetçilik meselesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda Nakae Chōmin'in "Özgür bir Asya birliği" idealini açıkça görmekteyiz.

Çalışmamızın esas sorunsalı olan Hegemonik ideoloji ve -izm olarak ideoloji incelemesi açısından ulaştığımız sonuç ise, Nakae Chōmin'in hegemonik ideoloji – yani dönemin siyasî manada egemen ideolojisini halkın belleğine nüfuz etme çabası- değil; ideal toplum düzeni, Japonya ve Asya için mevcut düzeni eleştiren, gelişmeci, ilerlemeci ve özgürlükçü bir ideoloji yani **-izm olarak ideoloji** ortaya koyduğu yönündedir.

EXTENDED ABSTRACT

As long as human being exists, there are meanings that explain human behaviour. Because we can comprehend human thoughts, values and perspectives that cannot be observed from outside, not through "expression" but through "understanding". Therefore, ideology analyzes are also a way to understand people.

The concept of ideology, we can give a general definition as 'a set of political, legal, scientific, philosophical, religious, moral, aesthetic thoughts that constitute a political or social doctrine, shaping the actions of a government, a party, or a group" can be found in many cultural elements including literature. When we examine the connection between ideology and literature, we encounter the names such as Karl Marx, George Lukacs and Lucien Goldman along with Marxism. Ideologies have been associated with political philosophy due to use of abstract ideas and theories and they have utilized political actions, propoganda, discourses and slogans. Therefore, it is classified as "idea-oriented" and "action-oriented". At the same time in the literature, there is a definition of "ideology as an -ism" based on Enlightenment thought, tends to create an ideal society, based on reason, critical and developmental. On the other hand, based on Gramsci's concept of hegemony, we encounter with the definition of "hegemonic ideology" that is a tool of power and control of the ruling class forthe purpose of legitimizing the existing social structure and ideas. Starting from this point, in this study "hegemonic ideology"and "ideology as an -ism" were analyzed in "Sansuijin Keirin Mondo (A Discourse by Three Drunkards on Government)" by Nakae Chōmin, an important thinker of Meiji Period. In line with the content analysis method, various parameters such as the subject of the text, basic concepts, symbols, ideological approachesand the worldview of the author were evaluated. Furthermore, based on the view that discourse is crucial in ideology, the focus has been placed on concepts. In the literature review, Nakae Chōmin's principles of freedom, equality, human rights etc, his views on national sovereignty and patriotism, his place in Pan-Asianism and comparative studies with Fukuzawa Yukichi draw attention. However, our study offers a difference in terms of ideology analysis.

In the first part of the study, the concept of ideology and the Marxist view dealing with the relationship between ideology and literature was emphasized. While the second part explain the ideologies of Edo and Meiji Period, in discussion part, ideology analysis was made as hegemonic ideology and as an -ism in the work. Since the intellectual foundations of the modernization program in Meiji Period were laid in the Edo Period, we specifically included this period in our study. As in Nakae Chōmin, the Chinese thought system, especially Confucian thought, was

influential in the intellectuals of the Edo Period. In addition, due to the “closed country policy (sakoku)” in this period, intellectuals reached Western ideologies through Dutch. Nationalist movements draw attention in the modernization program of the Meiji Period. At the same time, a characteristic understanding of modernization was put forward with the key concepts of “Japanese spirit, Western technique (wakonyōsai)” and “civilization and enlightenment (bunmei kaika)”. In addition to Nationalism, Liberalism was also influential in this period. Many thinkers, including Nakae Chōmin, advocated Western Liberal values in Japan.

Nakae Chōmin, known as the father of the Freedom and Human Rights Movement in Japan, was inspired by French thought especially Rousseau. He has been called as “Rousseau of the East” for his translation of Rousseau’s Social Contract into Japanese. He differs from the politicians of the period with his commitment to Confucian thought, materialistic worldview and philosophical understanding of politics. His ideas of freedom, equality, constitutionalism, democracy etc. intersected with Nationalism, Liberal Nationalism and Pan-Asianism in later years.

The work “A Discourse by Three Drunkards on Government (Sansuijin Keirin Mondō)”, constitutes the main sample of our study, was written with Socratic dialogue method. In the work, ideology and concept analysis was made through three characters reflecting the different ideologies of the period. There are studies suggesting that these three characters are Nakae Chōmin’s alter ego. Although, the characters put forward their ideologies from different perspective such as Liberalism, Nationalism, pacifism, idealism and radicalism, we have determined that the idea of Nationalism is at the core. Therefore, we consider that the characters do not fundamentally have different ideas from each other, on the contrary, they defend ideologies that interact with each other. Issues, such as the struggle with Western hegemony, preservation of self-identity, main discussions among the intellectuals and politicians of Meiji Period, also appear as an issue in the work. In this regard, we can clearly see Nakae Chōmin’s ideal of “free Asian union”. As a result of the main problematic of our study we consider that the ideology put forward by Nakae Chōmin is an “ideology as an -ism” in terms of being developmental, progressive, libertarian, critical and defending the ideal social order.

Çıkar Çatışması Bildirimi/ Conflict of Interest Statement:

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir. / The authors declared no potential conflict of interest regarding the research, authorship, and publication of this article.

Destek/Finansman Bilgileri/ Support Financing Information:

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için destek almamıştır. / The author have received no financial support for the research, authorship, and publication of this article.

Kaynakça

Ağaoğulları, M. A. (2016). Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler. İletişim Yayınları.

Akiro, K. (1996). Nakae Chōmin ni okeru Taigai-ishiki no Tenkai. Osaka Shiritsu Daigaku Hōgakubu, 42 (4).

Atılğan, E. (2014). İdeoloji. Siyaset Bilimi Kavramları, İdeolojiler, Disiplinlerarası İlişkiler. Atılğan G. AYTEKİN A. (ed.). Yordam Kitap.

- Chōmin, N. (1984). Sansuijin Keirin Mondō. Nakae Chōmin Zenshū 10 (Yayımlayan Midorikawa Tōru). Iwanami-shoten.
- Çulhaoğlu, M. (2014). Marksizm. Siyaset Bilimi Kavramları, İdeolojiler, Disiplinlerarası İlişkiler. Atılğan G. Aytekin A. (ed.). Yordam Kitap.
- Eagleton, T. (2005). İdeoloji. Muttalip Özcan (Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Fogel, J. A. (2009). Articulating the Sinosphere: Sino-Japanese Relations in Space and Time. Harvard University Press.
- Heywood, A. (2015). Siyasi İdeolojiler. Levent Köker (Çev.). BB101 Yayınları.
- Hirōmichi, S. (1993). Nakae Chōmin to Sansuijin Keirin Mondō. Kenkyū Kiyō, Dai 48.
- Hobson, J. M. (2015). Batı Medeniyetinin Doğulu Kökenleri. Esra Ermert (Çev.),
- Huaco, G. A. (1973). Ideology and Literature. New Literary History, Spring, Vol. 4. No. 3.
- Mardin, Ş. (2007). İdeoloji. İletişim Yayınları.
- Masaaki, K. (1958), Japanese Culture in the Meiji Era Vol IX Thought. David Abosch (Translate). Pan-Pasific Press.
- Masaaki, E. (2003). Nakae Chōmin ni okeru Toho Ninshiki. Kindai Bungaku Ronshū (29).
- Matsunaga, S. (2001). Fukuzawa Yukichi to Nakae Chōmin. Chūkō-shinsho.
- Matsumoto, S. (2001). Gendai ni ikiru Shisō Chōmin ni manabu Shisō Jissensei, Chōmin to Shusui Botsugo 100 nen to "Teikoku-shugi. Shoki Shakai-shugi Kenkyū 14, Kōryūsha.
- Moriarty, M. (2006). Ideology and Literature. Journal of Political Ideologies.
- Oskay, Ü. (2014). Tek Kişilik Haçlı Seferleri. İnkılap Yayınları.
- Tomeba, M. (1994). Nisshin Sensō-go no Nakae Chōmin. Shien 55-56, 1-2, 153-156.
- Topakkaya, A. (2007). İdeoloji Kavramının tarihsel Gelişim Sürecine Kısa Bir Bakış. EÜHFD, C. XI, S. 1-2.
- Yanabu, A. (2004). Chōmin wa naze Minyaku Yakkai wo Kanbun de Yaku-shita ka. Kokubungaku Kaishaku to Kyōzai no Kenkyū 49/10.
- Yazıcı, Y. (2022). Nakae Chōmin'in Eserlerinde Asya Algısı ve Pan-Asyacılık. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 05. 07. 2023).